

Valstybinių miškų 2017 m. sanitarinės būklės apžvalga

KĘSTUTIS GRIGALIŪNAS, Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vyriausiasis specialistas

Lietuvos valstybiniuose miškuose vabzdžių, ligų sukėlėjų, žvėrių, abiotinių ir kitų faktorių sukelti pažeidimai 2017 m. užregistruoti 7278 ha plote. Jis 24 proc. mažesnis nei 2016 m. (tuomet registruota 9590 ha). Pažeidimo židiniuose medynų sveikatingumą gerinančios priemonės taikytos 2974 ha plote (iškirta 91725 m³ medienos). Kitiems metams lieka nesutvarkytas 1811 ha plotas, pažeistas chroniškų medžių ligų, vėjų ir medžių liemenų kenkėjų.

Pažeidimai	Užregistruota židinių, ha	Atlikta priemonių, ha	Iškirsta medienos, ktm
Vabzdžiai	1165,7	1005,8	20525,43
Infekcinės ligos	2660,4	1012,5	43875,7
Gyvūnų pažeidimai	2371,4	70,7	31,0
Abiotiniai pažeidimai	1080,2	884,5	27293,16
Iš viso:	7277,7	2973,5	91725,29

2017 m. pažeisti želdiniai ir medynai

Taikytos biologinės kovos priemonės: iškabinti 10583 inki lai, paženklinti 2722 uoksniai medžiai, aptvertas 2141 skruzdėlynas, pasodinti 137 ha nektaringų krūmų. Želdiniai nuo žvėrių pakenkimų saugoti repelentais (19889 ha), ūglių apsaugomis bei aptvertiam (1327 ha), išdėstyta 5956 m³ vabzdžiagaudės medienos ir 4697 vabzdžių gaudyklės. Cheminės priemonės naudotos 3716 ha. Apsaugota 121435 m³ spygliuočių medienos.

2017 m. žuvo 447 ha medynų ir želdinių dėl džiūtės, užmirimo, išvertus vėjui. Pagrindinės žūtys priežastys: 57 ha sunaikino vabzdžiai (eglės liemenų kenkėjai), 329 ha – ligos (166 ha drebulinė kempinė, 161 ha uosių džiūvimas) bei 61 ha – abiotiniai veiksniai (vėjas – 60 ha).

Vabzdžių pakenkimai valstybiniuose miškuose 2017 m. užregistruoti 1165 ha plote: 3 ha pažeidė lajų kenkėjai, 971 ha – medžių liemenų kenkėjai, 191 ha – želdinių kenkėjai. Miško sanitarinės apsau-

VALSTYBINĖS MIŠKŲ TARNYBOS archyvo nuotrauka

gos priemonėmis vabzdžių kenkėjų pažeidimai likviduoti 1006 ha plote (910 ha eglės ir pušies liemenų kenkėjų, 96 ha – pušinių straubliukų). Šiomet lieka 61 ha nesutvarkytų liemenų kenkėjų židinių.

Infekcinės ligos pažeidė 2660 ha miškų (1267 ha drebulinė kempinė, 1034 ha uosių džiūtis, 252 ha šakninė pintis). Sanitarinėmis priemonėmis ligų pažeisti medžiai pašalinti 1013 ha plote. 2018 m. lieka 1596 ha chroniškų ligų pažeistų medynų.

Žvėrys ir kiti gyvūnai pažeidė 2371 ha miško (2305 ha elniniai žvėrys, 51 ha bebrai). Žvėrių pažeidimai likviduoti 101 ha plote.

Abiotiniai ir kiti negyvosios gamtos veiksniai pažeidė 1080 ha medynų ir želdinių plotą (vėjas – 917 ha, šalnos – 44 ha). Negyvosios gamtos pažeidimai likviduoti 885 ha plote. Šiems metams lieka 70 ha nesutvarkytas vėjavartų-vėjalaužų plotas.

Sanitariniu požiūriu nepalankiausia padėtis 2018 m. bus dėl gausių kritulių užmirkusiuose medynuose, jaunuolynuose ir želdiniuose, kur medžių šaknys gali pūdyti grybinių ligų sukėlėjai ir sudaryti chroniško tipo židinius. Kaip klimato kaitos pasekmė, gali intensyvėti pušų ir eglių džiūvimas dėl bendro kompleksinio poveikio: medžių šaknis pūdančių ligų, medžių lajų ligų ir medžių liemenų kenkėjų. Elninių žvėrių pažeidimų bus stabiliai daug.

Valstybinių miškų sanitarinės būklės apžvalgą galima rasti Valstybinės miškų tarnybos tinklalapyje www.amvmt.lt skyriuje Miško sanitarinė apsauga skiltyje „Miškų sanitarinė būklė“ arba parsiųsti adresu: http://www.amvmt.lt/Images/veikla/MSAT/MS_bukle/Ataskaita2017.pdf

Kenkėjas	2017 m.	Prognozė 2018 m.	Pastabos
Spyglius graužiantys kenkėjai	nedaug	➔	Pušinio verpiko (<i>Dendrolimus pini</i>), verpiko vienuolio (<i>Lymantria monacha</i>), pušinių pjūklelių (<i>Diprion sp.</i>), pušinio pelėdgalvio (<i>Panolis flammea</i>) ir pušinio sprindžio (<i>Bupalus piniarius</i>) populiacijos yra depresijoje, bet galimas suaktyvėjimas.
Žievėgraužis tipografas	nedaug	➔	Žievėgraužio tipografo (<i>Ips typographus</i>) populiacija gali gausėti ir sudaryti lokalius židinius pusanžiuose ir vyresniuose eglynuose.
Jaunuolynams kenkiantys vabzdžiai	nedaug	➔	Pušinių straubliukų (<i>Hylobius sp.</i>) populiacija stabili. Grambuolių (<i>Melolontha sp.</i>) lervų pakenkimai miško želdiniuose didės Pietryčių Lietuvoje.
Medžių ligos	daug	➔	Tęsis chroniškas uosynų džiūvimas. Drebulinės kempinės (<i>Phellinus tremulae</i>) ir šakninės pinties (<i>Heterobasidion annosum</i>) pažeidimų plotas išliks stabiliai aukštas. Galimas šaknis pūdančių ligų suaktyvėjimas visų medžių rūšių medynuose.
Žvėrių pažeidimai	daug	➔	Išliks stabiliai didelis nukandžiotais ūgliais, nulaupyta žieve, nulaužytomis viršūnėmis, užtvindytų medynų plotas dėl elninių žvėrių ir bebrų gausos.